

DREPTUL DE ÎMPRUMUT PUBLIC – OPORTUNITATE SAU PROVOCARE PENTRU REPUBLICA MOLDOVA?

Dr. Mariana HARJEVSKI
ORCID 0000-0002-9083-2665

Rezumat:

În contextul integrării europene, Republica Moldova își armonizează legislația privind dreptul de împrumut public (PLR), pentru a asigura remunerația echitabilă a autorilor, în conformitate cu Directiva UE 2006/115/CE. Legea nr. 230/2022 privind drepturile de autor introduce acest drept, însă fără consultarea deplină a bibliotecilor, iar excepția pentru bibliotecile educaționale reflectă caracterul non-comercial al acestora. Modificările legislative din 2023 elimină remunerația pentru împrumuturile făcute prin bibliotecile publice incluse în sistemul național, începând cu 2025. S-a creat o organizație de gestiune colectivă responsabilă de colectarea și distribuirea remunerațiilor, dar succesul depinde de capacitatea bibliotecilor de a furniza date precise, ceea ce este dificil din cauza lipsei digitalizării și a unui sistem unitar. În prezent, cele aproximativ 1.300 de biblioteci publice din Moldova întâmpină provocări majore în aplicarea efectivă a acestui mecanism, riscând ca dreptul să rămână doar teoretic.

Cuvinte-cheie:

bibliotecă publică, împrumut public, drept de autor.

Abstract:

In the context of European integration, the Republic of Moldova is aligning its legislation on Public Lending Right (PLR) to ensure fair remuneration for

authors in accordance with EU Directive 2006/115/EC. Law No. 230/2022 on copyright introduced this right, but without full consultation with libraries, and includes an exception for educational libraries due to their non-commercial nature. Legislative changes made in 2023 remove the obligation to pay remuneration for loans financed through public libraries that are part of the national system, since the year 2025. A collective management organization has been established to accumulate and distribute remuneration, but success largely depends on libraries' ability to provide accurate data, which is challenging due to lack of digital infrastructure and unified systems. Currently about 1300 public libraries in Moldova face significant challenges, effectively implementing this mechanism, also risking that the right remains largely theoretical.

Keywords:

public librerie, public lending right, copyright.

Introducere

În contextul integrării europene și al consolidării sectorului cultural din Republica Moldova, implementarea unui mecanism juridic al dreptului de împrumut public (din engleză PLR – *Public Lending Right*) devine tot mai necesară. Deși această practică este aplicată în numeroase state membre ale Uniunii Europene (UE), în Republica Moldova legislația aferentă remunerării autorilor pe acest segment este în curs de creare, fiind încă analizată și discutată în cadrul proceselor legislative, dar și al forumurilor profesionale. Aplicarea remunerației echitabile pentru împrumutul public în Republica Moldova are ca scop armonizarea cu legislația UE, în special cu *Directiva 2006/115/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 decembrie 2006 privind dreptul de închiriere și de împrumut și anumite drepturi conexe dreptului de autor în domeniul proprietății intelectuale*. Această directivă impune statelor membre ale UE să recunoască autorilor dreptul exclusiv de a permite sau interzice împrumutul public al operelor lor. Această prevedere le-

gislativă nu este întâmplătoare, ci derivă din obligația Republicii Moldova în procesul de aderare la UE de a transpune în legislația națională dispozițiile *Directivei 2006/115/CE a UE*, care reglementează drepturile de împrumut public și permite statelor să acorde o remunerație echitabilă autorilor, cu excepția unor utilizări realizate prin instituții educaționale. Astfel, *Legea nr. 230 din 28 iulie 2022 privind dreptul de autor și drepturile conexe (LDADC)* reflectă un efort de armonizare cu standardele europene, în cadrul procesului de integrare și modernizare legislativă.

Aspecte critice ale contextului juridic bibliotecii

Deși în 2022, Articolul 77. „Dreptul la remunerație echitabilă pentru împrumut public” din *Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe* introducea în mod clar dreptul autorilor la remunerație echitabilă pentru împrumuturile realizate prin biblioteci publice, acest mecanism pare să fi fost stabilit fără o consultare efectivă cu bibliotecile — principalele instituții implicate în proces. În esență, legiuitorul inițial a stipulat o excepție bibliotecilor din învățământ, prin p. 2 al aceluiași articol, de la principiul general al compensării autorilor pentru împrumuturile publice. Această excepție este justificată prin caracterul educațional și non-comercial al activității bibliotecilor din învățământ. Astfel, atunci când o operă este utilizată în scop educativ – de exemplu, de către elevi, studenți sau cadre didactice – prin intermediul bibliotecilor școlare sau universitare, autorul nu are dreptul la o remunerație separată pentru acel împrumut.

După mai multe solicitări și inițiative de schimbare, a fost adoptată o modificare importantă în legislație. Concret, Articolul 77, alineatul 2, dintr-un act normativ, a fost modificat prin *Legea nr. 329*, adoptată la 9 noiembrie 2023, și publicată oficial la sfârșitul lunii noiembrie 2023. Această modificare a devenit aplicabilă începând cu 1 ianuarie 2025. Potrivit noilor prevederi, remunerația echitabilă – adică plata pe care titularii de drepturi o primesc pentru utilizarea operelor lor – nu va mai fi obligatorie atunci când împrumutul de

carte este făcut prin bibliotecile publice care fac parte din sistemul național de biblioteci, conform definiției din *Legea nr. 160/2017*.

Având în vedere că Republica Moldova va trebui, mai devreme sau mai târziu, să alinieze legislația națională la *Directiva 2006/115/CE a Uniunii Europene*, este esențial să fie pregătit din timp cadrul juridic și instituțional necesar implementării dreptului de împrumut public. Pentru a gestiona această situație, LDADC instituie, în Secțiunea 1, crearea și desemnarea unei organizații de gestiune colectivă cu dreptul exclusiv de colectare a remunerației compensatorii pentru împrumutul public. Această organizație are responsabilitatea de a colecta sumele aferente tuturor autorilor și titularilor de drepturi conexe, de a repartiza și de a plăti remunerațiile conform regulilor interne aprobate. Rolul acesteia este crucial, deoarece ea va funcționa ca un intermediar între utilizarea operelor în biblioteci și compensarea financiară a creatorilor. Totuși, succesul întregului mecanism depinde în mare măsură de capacitatea bibliotecilor de a furniza date relevante și exacte. Prin urmare, este imperativ ca autoritățile să sprijine procesul de modernizare și digitalizare a sistemelor bibliotecilor publice, să creeze proceduri clare și transparente de raportare și să asigure o comunicare deschisă între organizația de gestiune colectivă și biblioteci. Fără aceste condiții, implementarea dreptului la remunerație echitabilă pentru împrumut public riscă să rămână doar la nivel declarativ, fără a produce efectele reale așteptate în sprijinul autorilor și a culturii naționale. Totodată, trebuie luat în considerare faptul că există și alte metode sau metodologii de calculare a remunerației, care nu se bazează exclusiv pe colectarea datelor de la biblioteci, ci pe estimări statistice, sondaje sau inventare periodice, așa cum se practică în unele state europene.

În Republica Moldova, situația la 1 ianuarie 2025 menționează 1.283 de biblioteci publice – un sistem destul de complex, deoarece majoritatea acestora nu dispun în prezent de un sistem informatizat capabil să furnizeze date exacte și consistente despre numărul și tipul împrumuturilor efectuate. Această lipsă de infrastructură di-

gitală și de evidență automatizată ridică serioase provocări practice pentru implementarea eficientă a mecanismului prevăzut de lege. Fără date concrete, calculul remunerației echitabile devine dificil, iar transparența și corectitudinea distribuirii fondurilor către autori pot fi afectate negativ. În plus, absența unei comunicări și colaborări strânse cu bibliotecile riscă să creeze rezistență și neînțelegeri în rândul personalului bibliotecilor, care, în fond, sunt cei care gestionează relația cu utilizatorii finali.

Instrumente și tehnici pentru evaluarea modelelor de împrumut public

Provocările Republicii Moldova în implementarea unui mecanism eficient de împrumut public sunt multiple: absența unui cadru juridic clar și coerent privind împrumutul public, incertitudinea în privința sistemului de finanțare, insuficienta informare a bibliotecarilor despre acest model, neadaptarea sistemului de biblioteci publice pentru aplicarea acestui mecanism, precum și deficitul de comunicare între instituții, scriitori, editori, bibliotecari, reprezentanții AGEPI și organizațiile de gestiune colectivă etc.

Pentru țările care dispun de un astfel de sistem, există trei abordări juridice: includerea în sistemul drepturilor de autor (principala abordare a UE), includerea în politica culturală națională (abordarea canadiană) sau adoptarea unei legislații specifice privind dreptul de împrumut public care impune plata propriu-zisă pentru acest împrumut către titularii de drepturi în cadrul unui sistem de licențe obligatorii (abordarea australiană). Diferitele abordări juridice au consecințe diferite; de exemplu, în conformitate cu normele privind drepturile de autor, autorii din majoritatea celorlalte țări ar avea, de asemenea, dreptul să primească plăți (în temeiul principiului cunoscut sub numele de tratament național), în timp ce un sistem de sprijin cultural poate fi destinat sprijinirii autorilor locali, a limbilor sau a anumitor genuri, cum ar fi ficțiunea, poezia sau cărțile pentru copii [1].

Din perspectiva Republicii Moldova, experiența internațională evidențiază varietatea abordărilor în implementarea mecanismului dreptului de împrumut public. În cazul bibliotecilor care aplică acest sistem, finanțarea trebuie să provină din bugetul de stat. La nivel global, distribuirea remunerațiilor către autori se realizează, în mod obișnuit, pe baza numărului de împrumuturi înregistrate în biblioteci, exemplificată de țări precum Germania, Marea Britanie, Olanda și Suedia. Alte modele adoptă criterii diferite, precum calculul plăților în funcție de numărul de exemplare disponibile în biblioteci (Australia, Canada, Danemarca), volumul achizițiilor de carte (Franța) sau numărul abonaților și utilizatorilor bibliotecilor (Spania). În anumite state, fondurile destinate dreptului de împrumut public sunt alocate și pentru alte scopuri, cum ar fi acordarea pensiilor autorilor (Germania, Franța, Suedia) sau susținerea acestora prin burse și granturi (Italia, Norvegia, Slovenia). Frecvent, se utilizează modele mixte, în care remunerația autorilor este realizată atât pe baza împrumuturilor operante, cât și prin mecanisme suplimentare de finanțare [5].

Aceste exemple arată că Republica Moldova poate adopta un cadru adaptat contextului național, având ca principiu de bază sprijinul financiar de la un bugetul de stat distinct pentru acest serviciu și orientarea către bunele practici europene. Analiza documentară a legislației și a practicilor din statele europene, studiul rapoartelor internaționale (eIFL, IFLA, KR21, EBLIDA, Comisia Europeană) și corelarea concluziilor pot fi utile pentru a fi aplicate la realitățile instituționale și culturale ale țării noastre. Experiența europeană relevă o diversitate de modele de finanțare și administrare a dreptului de împrumut public, toate având în comun finanțarea remunerațiilor din fonduri publice, nu din bugetele bibliotecilor. Metodele de calcul variază, incluzând numărul de împrumuturi, exemplare deținute sau utilizatori înregistrați. În unele state, fondurile dedicate pentru împrumutul public sprijină și alte beneficii culturale, cum ar fi pensii sau burse pentru autori. Pentru Republica

Moldova, adoptarea unui model mixt, adaptat specificului național, cu alocări clare din bugetul de stat și implementarea unor criterii transparente de raportare și/sau selecție a bibliotecilor participante, poate asigura sustenabilitatea și echitatea sistemului [3].

Modele europene de reglementare a împrumutului public

În majoritatea statelor europene, dreptul de împrumut public este reglementat printr-un cadru juridic clar, construit în conformitate cu *Directiva 2006/115/CE a Uniunii Europene*. Aceste modele oferă exemple valoroase de bune practici privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea mecanismului, demonstrând că succesul depinde de un echilibru între protejarea intereselor autorilor și asigurarea accesului liber al cetățenilor la cultură. Analiza acestor experiențe europene este esențială pentru Republica Moldova, care, în perspectiva alinierii la standardele UE, trebuie să-și pregătească din timp propriul cadru de reglementare. Câteva aspecte trebuie luate în considerare:

A) Tipurile de publicații eligibile pentru compensare

În majoritatea statelor europene, mecanismul de împrumut public acoperă în principal cărțile tipărite – atât beletristică, cât și lucrări de non-ficțiune – precum și literatura pentru copii. În anumite țări, aria de acoperire se extinde și asupra cărților audio și cărților electronice. În contextul Republicii Moldova, este necesară definiția expresă, în cadrul normativ, a tipurilor de opere eligibile pentru plata remunerației aferente împrumutului public. O abordare prioritară ar trebui să vizeze lucrările incluse în cartea națională, operele scrise în limba română, literatura creată de autori autohtoni și lucrările cu relevanță culturală și educațională pentru publicul național. Stabilirea acestor criterii ar permite direcționarea resurselor financiare în mod eficient, stimulând creația literară națională și susținând continuitatea producției editoriale în Republica Moldova.

B) *Ce instituție este responsabilă de administrarea mecanismului?*

În unele state, gestionarea este realizată de agenții guvernamentale dedicate, cum este cazul *British Library* în Regatul Unit²⁸. Alte țări utilizează organisme colective de gestiune a drepturilor de autor, cum ar fi Franța, unde colectarea și distribuirea remunerațiilor se realizează prin organisme specializate precum SOFIA²⁹ (*Société Française des Intérêts des Auteurs de l'Écrit*). În alte cazuri, coordonarea revine direct Ministerului Culturii sau unor instituții afiliate acestuia. În Republica Moldova, pentru asigurarea unui mecanism eficient și transparent, gestionarea cade sub incidența Art. 67 a *Legii privind dreptul de autor și drepturile conexe*, prin intermediul organizațiilor de gestiune colectivă. Pledez totuși pentru instituirea unei structuri, sub egida Ministerului Culturii, cu rol de coordonare a procesului de colectare, administrare și distribuire a remunerațiilor către autori și alți titulari de drepturi. Desigur, această structură ar putea colabora strâns cu Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală (AGEPI), Uniunea Scriitorilor din Moldova, Uniunea Editorilor din Moldova, precum și cu Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova și alte organizații.

C) *Implicarea bibliotecilor*

În majoritatea statelor europene, bibliotecile au obligația legală de a raporta periodic numărul de împrumuturi pentru fiecare titlu din colecțiile lor. Acest proces se realizează fie prin sisteme informatice specializate, integrate în rețelele naționale de biblioteci, fie, acolo unde infrastructura tehnologică este mai limitată, prin evidențe manuale standardizate. Raportarea corectă și la timp constituie

---

²⁸ *UK Public Lending Right* (PLR) este un drept legal la plată din fondurile Departamentului pentru Digital, Cultură, Media și Sport pentru contributorii eligibili de cărți atunci când cărțile lor sunt împrumutate din bibliotecile publice. Sistemul PLR din Regatul Unit este administrat de *British Library*.

²⁹ *Société Française des Intérêts des Auteurs de l'Écrit* (SOFIA) este un organism de gestiune colectivă care reprezintă interesele autorilor și editorilor de cărți, în special în ceea ce privește drepturile de autor legate de împrumutul din biblioteci și copia privată digitală. De asemenea, SOFIA gestionează aspecte ale drepturilor de autor pentru operele indisponibile din secolul XX.

fundamentul pentru calcularea remunerațiilor datorate autorilor și altor titulari de drepturi. În unele țări, precum Suedia și Norvegia, bibliotecile publice nu sunt doar furnizoare de date, ci și parteneri strategice în administrarea sistemului de împrumut public. Acestea beneficiază indirect de fondurile colectate, fie prin reinvestirea lor în colecții și infrastructură, fie prin susținerea programelor culturale și educaționale locale. Pentru Republica Moldova, este esențială discuția dacă implementarea unui sistem digital unitar de evidență a împrumuturilor în toate bibliotecile publice din sistemul național este potrivită. Acest lucru, desigur, ar permite colectarea rapidă și precisă a datelor, reducerea erorilor de raportare și asigurare a transparenței procesului de calculare a remunerațiilor. Totodată, ar fi necesară instruirea personalului bibliotecar în utilizarea acestor instrumente și în aplicarea procedurilor de raportare conform standardelor internaționale. Investițiile în digitalizare și formare ar asigura nu doar funcționarea corectă a mecanismului de împrumut public, ci și modernizarea întregului sistem bibliotecar național, în beneficiul autorilor, al cititorilor și al patrimoniului cultural al țării. IFLA totuși pledează ca la baza calculelor plăților în cadrul dreptului de împrumut public ar trebui să fie volumul colecțiilor de cărți tipărite disponibile pentru împrumut în biblioteci. Metoda de calcul trebuie să fie eficientă și să țină cont de costurile administrative, preferându-se inventarierea colecțiilor în locul monitorizării fiecărui împrumut anual, din cauza complexității și riscurilor de confidențialitate pentru utilizatori[4].

D) *Alocarea fondurilor pentru recompense*

În sistemele europene, calcularea remunerațiilor pentru autori se bazează, de regulă, pe două metode principale: fie pe numărul total de împrumuturi realizate pentru fiecare titlu, fie pe numărul de biblioteci în care cartea este disponibilă, așa cum este cazul în Franța. Aceste metode pot fi combinate cu factori de corecție, pentru a reflecta atât popularitatea operei, cât și răspândirea acesteia în rețeaua națională de biblioteci. Pentru a preveni dezechilibrele și supracom-

pensarea, multe țări aplică plafonări anuale privind suma maximă ce poate fi acordată unui autor. Plățile se efectuează, de regulă, o dată pe an, fie prin transfer bancar direct către autor, fie prin intermediul organismelor de gestiune colectivă, care centralizează fondurile și le distribuie conform datelor de raportare. Pentru Republica Moldova, relevanța acestor practici constă în necesitatea construirii unui sistem echitabil și transparent de remunerare. Un model bine echilibrat ar stimula diversitatea creației literare, ar asigura o distribuire corectă a resurselor și ar încuraja atât producția editorială națională, cât și accesul publicului la o ofertă culturală variată.

Finanțarea dreptului de împrumut public trebuie să provină direct de la structurile guvernamentale – adică să nu reducă fondurile existente destinate bibliotecilor – și să fie independentă de finanțarea instituțiilor. Este esențial ca această finanțare să fie adecvată, luând în considerare dimensiunea economiei, mărimea sectorului editorial și a bibliotecilor, precum și nivelul finanțării publice pentru sectorul cultural, educațional și editorial.

E) *Sursa fondurilor pentru recompensarea autorilor*

Baza calculului remunerațiilor aferente dreptului de împrumut public ar trebui să fie reprezentată de colecțiile de carte tipărită disponibile pentru împrumut în biblioteci. Utilizarea lucrărilor de referință în cadrul bibliotecilor nu trebuie să fie luată în considerare pentru acest împrumut. Metodele de calculare a plăților trebuie să adopte cea mai eficientă soluție, ținând cont de costurile administrative. Numărarea exemplarelor de carte este preferabilă urmării individuale a fiecărui împrumut anual, având în vedere complexitatea colectării datelor privind împrumuturile și riscurile potențiale asupra confidențialității utilizatorilor. Modelele europene de finanțare a dreptului de împrumut public utilizează surse diverse, adaptate contextului economic și cultural al fiecărei țări. Relevanța pentru Republica Moldova este evidentă: pentru funcționarea sustenabilă a unui astfel de mecanism, este necesară instituirea unei alocări bugetare anuale clare, prevăzute expres în *Legea bugetului de stat*,

astfel încât finanțarea să nu depindă de decizii conjuncturale. În paralel, trebuie explorată posibilitatea atragerii de fonduri externe, în special, pentru faza pilot de implementare, când sunt necesare investiții în infrastructură, digitalizare și formarea personalului. O combinație de finanțare publică stabilă și resurse complementare externe poate asigura atât predictibilitatea, cât și flexibilitatea în dezvoltarea sistemului.

F) *Rolul autorilor și al organizațiilor de profil*

Autorii trebuie să fie principalii beneficiari ai remunerațiilor aferente dreptului de împrumut public. Totuși, în măsura în care fondurile permit, și ilustratorilor, fotografilor, artiștilor vizuali, traducătorilor și editorilor care au contribuit substanțial la conținutul operei li se poate acorda o parte din aceste remunerații. Eligibilitatea pentru împrumutul public trebuie să fie limitată în mod rezonabil la autorii și colaboratorii care sunt cetățeni ai statului, pentru a susține cultura și diversitatea lingvistică națională. Aceasta este cu atât mai importantă în țările în care colecțiile bibliotecilor publice sunt dominate de autori străini. Ca instrument de politică publică, sistemele de împrumut public trebuie să încurajeze crearea de conținut local și sprijinirea limbilor naționale. Pentru a beneficia de remunerația aferentă dreptului de împrumut public, autorii trebuie să fie înregistrați într-un sistem național specializat. În acest proces, organizațiile de creație, precum Uniunea Scriitorilor, pot juca un rol esențial, mediind și sprijinind autorii prin informare, asistență în depunerea documentației și reprezentare în relația cu autoritățile. În numeroase țări europene funcționează deja platforme electronice specializate, prin intermediul cărora autorii își pot crea un profil, își pot actualiza datele personale și bibliografice și pot verifica în timp real situația împrumuturilor, precum și veniturile estimate sau plățile efectuate. Un astfel de portal, integrat cu sistemele informatice ale bibliotecilor și cu bazele de date ale organismelor de gestiune colectivă, ar aduce un nivel sporit de transparență, eficiență și încredere în mecanismul de distribuire a remunerațiilor.

Pentru implementarea unui astfel de sistem în Republica Moldova, se propun următoarele măsuri concrete: elaborarea și adoptarea unui mecanism al împrumutului public, armonizat cu standardele Uniunii Europene; înființarea unei organizații specializate de gestiune colectivă care să administreze sistemul; consolidarea capacității instituționale a Ministerului Culturii, a Ministerului Finanțelor și a Ministerului Economiei; asigurarea transparenței prin implicarea instituțiilor specializate și a partenerilor relevanți, precum ABRM, Uniunea Scriitorilor și Uniunea Editorilor, în monitorizarea și supravegherea împrumuturilor; precum și cooperarea cu Uniunea Europeană și organismele internaționale specializate pentru asistență tehnică și implementarea unui mecanism de monitorizare externă.

Modelul propus ar putea funcționa prin remunerarea autorilor în funcție de numărul de cărți existente (ulterior împrumuturi înregistrate în biblioteci). Pentru eficiență și sustenabilitate, sistemul ar putea include, cu prioritate, bibliotecile relevante sau cele de importanță majoră la nivel local, evitând astfel supraîncărcarea bibliotecilor mici, care pot să nu dispună de resurse materiale, umane sau tehnice suficiente pentru raportări complexe. Raportarea numărului de împrumuturi ar putea fi realizată anual, după implementarea unui soft specializat în toate bibliotecile implicate. Baza de calcul a remunerației ar putea include criteriile de eșantionare și selecție a bibliotecilor participante. Pentru a asigura echitatea și o distribuire cât mai largă a beneficiilor, s-ar putea stabili o sumă maximă anuală ce poate fi acordată unui autor sau titular de drepturi ca remunerație pentru împrumutul public. Pentru asigurarea implementării și funcționării sustenabile a mecanismului de remunerare aferent dreptului de împrumut public, se propune instituirea unor surse de finanțare prevăzute expres în legislația națională, după cum urmează: alocări bugetare directe din fonduri destinate culturii și patrimoniului cultural în cadrul bugetului național, incluse anual în *Legea bugetului de stat*; programe și granturi guvernamentale cu destinație specială, orientate către sprijinirea autorilor și titularilor

de drepturi conexe, administrate de autoritățile publice centrale în domeniul culturii; resurse provenite din proiecte și parteneriate internaționale, cu precădere din programe ce vizează dezvoltarea infrastructurii culturale și promovarea lecturii, conform acordurilor bilaterale și multilaterale încheiate de Republica Moldova. Totodată, se propune utilizarea Fondului Cultural în calitate de sursă complementară, acesta fiind constituit, potrivit cadrului normativ în vigoare, din venituri obținute din: comercializarea biletelor pentru concerte, spectacole și expoziții, activități de impresariat artistic. În completare, ar putea fi reglementată alocarea unui procent fix din veniturile provenite din taxele aplicate jocurilor de noroc, direcționat către finanțarea dreptului de împrumut public.

Acest model ar asigura predictibilitatea și sustenabilitatea mecanismului de remunerare, fără a genera presiuni financiare asupra instituțiilor de bibliotecă, și ar permite distribuirea echitabilă a sumelor colectate către un număr cât mai mare de autori și titulari de drepturi, în conformitate cu principiile consacrate în legislația națională și în tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Prin urmare, se impune ca Ministerul Culturii și Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală (AGEPI), în parteneriat cu Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova (ABRM), Uniunea Scriitorilor din Moldova, Uniunea Editorilor din Republica Moldova, precum și cu alte autorități și instituții competente ale statului, să inițieze de urgență procesul de reglementare a acestui domeniu, esențial pentru o categorie extinsă de autori și titulari de drepturi. Adoptarea unor prevederi clare și aplicabile va contribui la stimularea și recompensarea creatorilor pentru operele utilizate prin împrumut public și, totodată, la consolidarea și eficientizarea sistemului național de protecție a dreptului de autor și a drepturilor conexe.

Referințe bibliografice:

1. EIFL. *WHAT IS PUBLIC LENDING RIGHT?* Disponibil: <https://www.eifl.net/programme/copyright-and-libraries-programme/public-lending-right-plr> [accesat 2025-08-11].
2. GLIŚCIŃSKI, K. *E-books and secure digital lending in european libraries. Comparative Analysis Under National and International Law*. Zenodo, 20 May 2025, doi:10.5281/zenodo.10960187 [accesat 2025-08-11].
3. IFLA. *Best Practice for Establishing a Public Lending Right System that Supports Authors and Libraries and Enables Literacy and Learning*. IFLA, 2019. Disponibil: <https://www.ifla.org/publications/best-practice-for-establishing-a-public-lending-right-system-that-supports-authors-and-libraries-and-enables-literacy-and-learning-annex-to-the-2016-ifla-position-on-public-lending-right/>. [accesat 2025-08-11].
4. IFLA. *Public Lending Right. A Briefing for Libraries*. IFLA, 2019. Disponibil: https://www.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/hq/topics/exceptions-limitations/documents/plr_brief.pdf [accesat 2025-08-11].
5. MARINESCU, Ana-Maria. Dreptul de împrumut public: aceeași veche – nouă problemă. *Revista Română de Dreptul Proprietății Intelectuale*, 2023, nr. 1, pp. 64-72. Disponibil: <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=1110349> [accesat 2025-08-11].